

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

**Курсова робота з методики навчання
англійської мови на тему:**

**«Методика формування в учнів старшої школи англійськомовної
компетентності в діалогічному мовленні з використанням аудитивної та
аудіовізуальної наочності»**

студентки групи СОа 12-19
педагогічного факультету романо-
германської та української філології
освітньо-професійної програми Іноземні
мови та літератури, методика навчання
іноземних мов і зарубіжної літератури
(англійська і друга західноєвропейська мова)
за спеціальністю 014 Середня освіта
Терець Ірини Олександрівни

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент,
Борецька Г.Е.

Члени комісії:

_____ Борецька Г.Е.
(підпис)

_____ Кузьменко Ю.В.
(підпис)

_____ Устименко О.М.
(підпис)

Національні шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

	стр.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ	5
1.1 Особливості навчання англійськомовного діалогічного мовлення в старшій школі	5
1.2 Засоби формування компетентності у діалогічному мовленні на уроках англійської мови.....	8
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ	11
2.1 Аналіз НМК FOCUS для старших класів на предмет наявності засобів наочності для формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні.....	11
2.2 Аналіз аудіо- та відеоматеріалів з Instagram-акаунтів та YouTube-каналів на предмет відповідності заданим критеріям відбору для використання в процесі навчання діалогічного мовлення.....	15
2.3 Комплекс вправ та завдань для формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні.....	20
ВИСНОВКИ.....	22
РЕЗЮМЕ.....	24
RESUME.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	26
ДОДАТКИ.....	32

ВСТУП

Сьогодні вивчення англійської мови займає одне з важливих місць в шкільній програмі. Адже майбутнє, зокрема і професійне, багатьох випускників буде пов'язане з необхідністю вести діалог іноземною мовою в життєво важливих сферах і ситуаціях. Наразі проблема полягає в тому, що учням необхідно досягти заданого навчальними програмами рівня англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні, знаходячись поза межами середовища проживання носіїв мови. Тому питання пошуку ефективних засобів формування компетентності в діалогічному мовленні в учнів старших класів є досить актуальним.

Різним аспектам діалогічного мовлення та методики його навчання присвячені праці вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як: М. Бахтін, С. Ніколаєва, В. Рогова, О. Соловов, О. Хоменко, Л. Щерба, О. Бігич, В. Черниш, О. Устименко, J. Anderson, N. Billbrough, L. Dawes, S. Thornbury та ін. Незважаючи на численні дослідження та розробки науковців (Я. Коменського, І. Песталоцці, К. Ушинського, Ю. Безкоровайної, К. Карпової, І. Алексєєвої) питання формування в учнів старшої школи англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні з використанням наочності залишається досить актуальним. Враховуючи вищезазначене акцентуємо увагу на тому, що дуже важливо для старших класів методично правильно побудувати урок англійської мови, використовувати правильні НМК, які б охопили всі потреби учнів, підготувати чи підібрати засоби наочності, зокрема аудіо- та відеоматеріали.

Об'єктом дослідження є формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні в учнів старшої школи. Предметом дослідження є формування компетентності в діалогічному мовленні з використанням аудитивної та аудіовізуальної наочності на уроках англійської мови.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та практично перевірити необхідність використання засобів наочності, зокрема аудитивної та аудіовізуальної наочності, для формування компетентності в діалогічному мовленні старшокласників та перевірити ефективність.

Мета дослідження досягається шляхом реалізації таких завдань:

а) розкрити особливості навчання англійськомовного діалогічного мовлення в старшій школі;

б) охарактеризувати засоби формування компетентності у діалогічному мовленні та запропонувати ефективні засоби наочності;

г) проаналізувати навчально-методичний комплекс FOCUS (2nd edition) на предмет наявності засобів наочності;

д) провести аналіз аудіо- та відеоматеріалу інтернет-ресурсів щодо доцільності їх використання в процесі навчання діалогічного мовлення;

е) розробити комплекс вправ та завдань для формуванні англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні учнів старших класів.

Гіпотеза дослідження: у своєму дослідженні ми виходимо з припущення про те, що формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні відбуватиметься більш успішно при використанні засобів наочності, зокрема аудитивних та аудіовізуальних засобів.

Методи дослідження: спостереження, бесіда, аналіз, узагальнення опрацьованого матеріалу, аналіз змісту НМК з іноземних мов, практична перевірка ефективності використання аудитивних та аудіовізуальних засобів наочності у формуванні компетентності в діалогічному мовленні.

Практичне значення роботи полягає в аналізі процесу навчання учнів діалогічного мовлення з використанням засобів наочності, та в практичному підтвердженні ефективності формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні старшокласників з використанням засобів наочності. Матеріал може бути використаний на уроках англійської мови.

Структура курсової роботи обумовлена її метою та завданнями й складається зі вступу, двох розділів (одного теоретичного й одного практичного), висновків, списку використаної літератури (43 джерела), 6 додатків.

Загальний обсяг курсової роботи складає 47 сторінок. Обсяг основного тексту – 25 сторінок.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

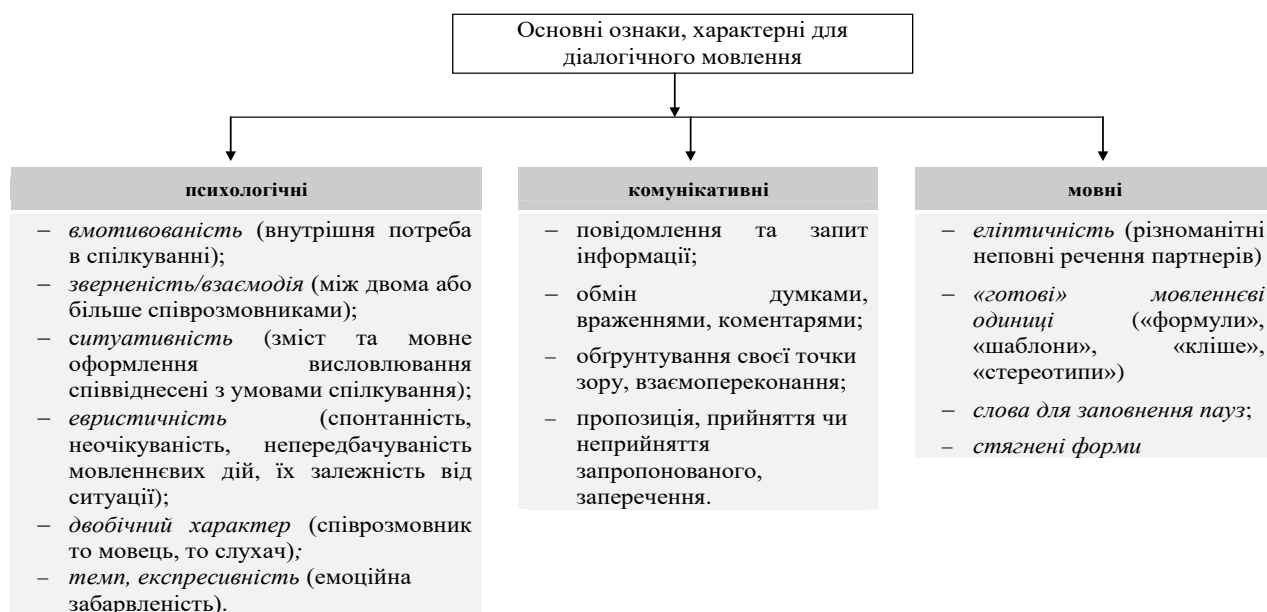
1.1 Особливості навчання англійськомовного діалогічного мовлення в старшій школі

Однією з найпоширеніших діяльностей людини є мовленнєва. Вона розглядається у невід’ємній єдності зі спілкуванням. Адже у кожної людини є потреба у висловлюванні своїх думок та отриманні інформації – комунікативно-пізнавальна потреба [30, с.123]. А так як сьогодні спілкування іноземною мовою важливе для життєдіяльності людини та її професійного зростання, то іншомовній мовленнєвій діяльності приділяється велика увага в сучасній школі, де процес навчання спрямований на формування у учнів життєво необхідних компетентностей. Так, згідно Навчальних програм головною метою навчання іноземної мови є формування в учнів старшої школи комунікативної компетентності, в основі якої лежать комунікативні уміння, сформовані на базі мовних знань і навичок [18, 20], з яких чи не найголовнішими є уміння спілкування у діалогічній формі [25, с. 180]. Доказом оволодіння мовою виступає можливість усного спілкування нею, і тому, оцінкою успішного вивчення мови учнями слугує їх вміння вести усно бесіду, зокрема уміння вести діалог [40, 35].

Результатом оволодіння учнем вміння вести діалог є формування компетентності в діалогічному мовленні. Для її визначення, спочатку розглянемо підходи різних науковців, викладачів до тлумачення поняття «діалогічне мовлення» (див. Додаток А). Здебільшого автори вбачають сутність та зміст поняття в процесі спілкування декількох осіб. Ми погоджуємося з визначенням, яке дали О. Бігич, В. Черниш, Л. Галаєвська, І. Кодлюк, В. Колодязна, А. Мирошніченко та будемо вважати, що діалогічне мовлення це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування які по черзі виступають ініціаторами або слухачами (адресатами) [11, 33, 23]. Також існує багато підходів до трактування поняття «компетентність в діалогічному мовленні», які в

основному зводяться до здатності мовця вести діалог, маючи для цього необхідні знання (див. Додаток Б). В своєму дослідженні ми будемо спиратися на визначення Бігич О., Бориско Н., Черниш В., які розуміють під англійськомовною компетентністю в діалогічному мовленні здатність реалізовувати усномовленнєву комунікацію у діалогічній формі в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного завдання [33, 15], акцентуючи увагу на таких уміннях мовця як планування, реалізація та коригування власної комунікативної поведінки в залежності від ситуації, завдання чи правил спілкування [33, с.12].

Діалогічне мовлення – особливий вид іншомовної мовленнєвої діяльності, який поєднує в собі аудіювання і говоріння, а тому характеризується психологічними, комунікативними та мовними ознаками (див. рис. 1.1). Аналіз та дослідження наведених особливостей важливі так як саме вони обумовлюють труднощі, які виникають в учнів при опануванні діалогічного мовлення.

Рис. 1.1 Психологічні, комунікативні та мовні ознаки, характерні для діалогічного мовлення.

Джерело: складено автором на основі [15, 1, 29]

Об'єктом нашої уваги є учні 10-11 класів, вік яких 15-17 років. Згідно з Навчальними програмами учні старшої школи загальноосвітнього навчального

закладу у вивченні першої іноземної мови повинні досягти «рубіжного» рівня володіння мовою B1, а спеціалізованої школи з поглибленим вивченням іноземної мови – «просунутого» рівня B2 [8, 15]. На уроках вони продовжують розвивати вміння діалогічного мовлення та будують процес свого спілкування на мовному та мовленнєвому матеріалі, набутому ними раніше [15, с. 312]. Спираючись на аналіз зазначених документів старшокласники повинні вміти починати діалог, використовуючи ініціативну репліку, продовжувати розмову правильно і швидко підбравши репліку-реакцію; бути в змозі продукувати діалогічні єдності різних видів; продукувати діалоги різних функціональних типів в залежності від комунікативної ситуації (в межах програмної тематики) [23, 10]; вести бесіду, використовуючи міміку, жести, та демонструючи адекватну мовну поведінку, прийняту в країні виучуваної мови [22, с.176].

Підходи до навчання діалогічного мовлення в початковій, основній та старшій школі аналогічні. Аналіз науково-методичної літератури [23, 11, 15, 17, 10] дозволив виділити два основних підходи: «зверху вниз» і «знизу вверх». Ми погоджуємося з авторами, які більш раціональним вважають підхід «знизу-вверх» [23, 33, 15] з чотирма етапами його реалізації (від засвоєння реплік до самостійної побудови діалогу), кожен з яких передбачає використання системи вправ і завдань. Важливими вважаємо вимоги до таких вправ, озвучені Черниш В.: змістовна відповідність мовній і мовленнєвій підготовці учнів, структурна відповідність послідовності фаз мовленнєвої діяльності (програмування / реалізація / контроль) [33, с.20].

Крім того слід ще враховувати індивідуально-психофізіологічні особливості учнів, що на думку Зимної І., Беляєва Б., Артемова В. впливає на успішність у навчанні, зокрема оволодіння іноземною мовою [26, с. 12]. У старшому шкільному віці сприймання стає довільним, логічне запам'ятовування – більш продуктивним, мимовільно запам'ятовується все, що пов'язане з потребами чи інтересами. Розширюється активний і пасивний словниковий запас, удосконалюється висловлювання думки, покращується вміння аналізувати,

робити висновки, узагальнювати, прогнозувати що переводить старшокласників на вищий рівень комунікативного розвитку, порівняно з учнями основної школи. Вчителю слід підбирати завдання, вправи, ситуації, які б їх зацікавили. Солодар Л. у своїй праці зазначає, що в процесі навчання цікавими є не будь-які ситуації, а лише такі, що спонукають до мовлення [28, с.164]. Тобто слід створювати умови, що спонукали б до роздумів, а учні бажали б щось сказати, відчували в цьому потребу, хотіли передати свої почуття (наприклад, введення такої організаційної форми спілкування як дискусія) [26, С.12-16]. У старшокласників проявляється почуття дорослості, самостійності, підвищується самооцінка, що часто призводить до надмірної незалежності. Тому на уроці слід передбачити різні види самостійної роботи, такі як робота з автентичним англомовним текстом, довідковою літературою, користування Інтернетом, технічними засобами.

1.2 Засоби формування компетентності у діалогічному мовленні на уроках англійської мови

Як було зазначено раніше процес спілкування викликає у учні труднощі в англійській мові, а іноді і в рідній. Причиною цьому є необхідність вибору що сказати і як сказати. Часто, учні вчать англійську мову, мають достатній запас мовного матеріалу, однак при реальній розмові не наважуються сказати більше однієї фрази або користуються короткими. Переступити цей мовний бар'єр заважає недостатність практики та страх зробити помилку. Для вирішення цієї проблеми вчителю потрібно намагатися знайти тему, яка б була цікава більшості учнів класу, використовувати комунікативні ситуації, тренувальні вправи, засоби навчання, які б зацікавили учнів, допомогли б їм успішно впоратися з завданням. Саме тому важливим є дослідження засобів формування в учнів англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні.

Засоби навчання розглядають як невід'ємну складову навчально-виховного процесу, як допоміжний матеріал, що забезпечує здобуття якісних знань учнями,

впливає на формування комунікативної компетенції, майбутнє професійне становлення [42, р.64; 16, с.78]. Враховуючи різні трактування поняття «засоби навчання», різняться й підходи до їх класифікації. З однієї сторони науковці класифікують їх в залежності від виконуваних функцій; або ж від впливу на органи чуття (візуальні, аудіальні, аудіовізуальні); від заміни дій вчителя/учня (прості, складні); від допомоги вчителю/учням (засоби викладання / навчання) та ін. [6, 17, 29]. З іншої – відповідно до критеріїв значущості, застосування технічних засобів та призначення, засоби навчання іноземних мов і діалогічного мовлення зокрема діляться на основні і допоміжні, технічні і нетехнічні, призначені для учня і для вчителя [3, с. 20]. Черниш В. в залежності від залучення технічного обладнання, та враховуючи канал сприйняття матеріалу пропонує розділити засоби навчання, направлені на розвиток діалогічних умінь, на технічну та нетехнічну групи з подальшим поділом на п'ять підгруп, які включають свої опори та навчальну інформацію [32, с.16]: вербальні опори (виражені текстом) – мікродіалог, діалог-зразок, мікродіалог-підстановча таблиця, функціональна схема структурно-мовленнєва схема мікродіалогу, їх поєднання; невербальні опори (зображальні) – ілюстрації, серія малюнків, фотографій, карта погоди, план будинку; вербально-зображальні опори – схематичний план, який поєднує в собі зображення та текстовий супровід; аудіовізуальні – відеозапис фільму, певного сюжету; аудитивні – аудіозапис різних вправ, радіопередачі, розмови.

Взагалі питання використання наочності у навчанні іноземної мови було актуальне завжди. Ще Я. Коменський в своїх працях наголошував на необхідності використання наочності в навчальному процесі, адже полегшити сприймання можна через максимальне залучення всіх органів чуття [12, с. 383]. Ряд іноземних науковців, викладачів також наголошували на необхідності використання наочності. За словами Бертон Т. сенсорні об'єкти і зображення «ініціюють, стимулюють і підтримують навчання», а за спостереженням Кіндер С. Джеймс – роблять процес навчання «більш реальним, точнішим і активнішим» [39, р.226]. Тобто для активації усного англомовного спілкування слід візуалізувати

розповідь, через використання різних образів, що полегшить ведення діалогу та сприятиме навчанню зв'язному мовленню [2, с.10].

Щоб вирішити проблему формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні учнів, навчання яких проходить поза межами проживання носіїв мови додатково рекомендується використовувати різноманітні засоби навчання, зокрема ті, що дозволяють «аудиторії бачити, а також чути матеріал» [40, р.264]. Науковці, в тому числі і іноземні, в своїх дослідженнях аналізували вплив аудитивних та аудіовізуальних засобів (полегшують чи гальмують) на процес навчання учнів різними навичкам мовлення: слухання, розуміння, говоріння [34, 35, 36, 38, 39, 40, 21, 14, 31, 6]. В результаті досліджень більшість стверджує, що використання аудитивних (інформація подається тільки звуком) та аудіовізуальних (інформація подається звуком і відео) засобів дозволяє учням практикувати цільову мову, сприяє забезпеченню зв'язків між заняттями і реальним життям. Адже прослуховування/перегляд матеріалів дозволяє сприймати справжню англійську мову на слух, побачити те що відбувається в реальності. Ряд експериментів, проведених викладачами підтверджують вище озвучені висновки та показують, що учні, які навчалися з використанням технічних засобів, перевершили за своїми результатами тих, чиє навчання виключало наявність аудитивних та аудіовізуальних засобів [35, 39, 40].

Все сказане дає змогу зробити висновок, що питання поліпшення в учнів уміння ведення діалогу залишається актуальним. Вчителю, враховуючи вимоги навчальних програм та індивідуально-психофізіологічні особливості старшокласників, слід правильно поєднати теми уроків та методи їх проведення, використовувати засоби наочності, зокрема аудіо- та відеозаписи. Адже використання даного виду матеріалів на уроках англійської мови в старших класах сприятиме отриманню знань, умінь та навичок для створення і ведення діалогу, функціональний тип якого буде визначений заданою комунікативною ситуацією.

РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ.

2.1 Аналіз НМК FOCUS для старших класів на предмет наявності засобів наочності для формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні.

Спостереження за уроками англійської мови в одній з підгруп 11-А класу Загальноосвітнього навчального закладу I-III ступенів «Скандинавська гімназія» дозволило зробити висновок про певні проблеми формування англійськомовної компетентності у говорінні. В учнів під час усного говоріння спостерігалася проблема (страх зробити помилку при веденні діалогу, була відсутня впевненість у висловлюванні думки, учні соромились говорити, не видно було мотивації до практики говоріння). Для їх вирішення було прийнято рішення додатково використовувати засоби наочності, зокрема аудитивні та аудіовізуальні засоби. Вони полегшували сприймання учнями інформації, використовувалися для створення ситуацій, в яких учні практикуватися в усній комунікації, слугували опорою для підтримки бесіди/дискусії.

Так як майже всі види засобів навчання об'єднуються в навчально-методичному комплексі (НМК), то його правильний вибір дуже важливий для навчання учнів старшої школи. В даному випадку учні 11 класу навчаються за підручником Focus 4 Second Edition. Це 5-рівневий інтенсивний курс для спеціалізованих шкіл, ліцеїв та гімназій, який має гриф Міністерства Освіти і Науки України для використання в навчальних закладах (див. Додаток В).

Тип складу даного НМК FOCUS 4 – повний, адже включає обов'язкові, обов'язково-факультативні і факультативні компоненти: Focus 4 Student Book (підручник), Focus 4 Workbook (робочий зошит), Focus 4 Teacher's ActiveTeach (інтерактивний курс), Focus 4 Teacher's Book + DVD (книга вчителя), Focus 4 Class

Audio CD (аудіодиск), Focus 4 Student Book + MyEnglishLab (підручник), Focus 4 Exam Practice: Pearson Tests of English General (тестовий зошит).

Підручник, за яким навчаються учні, включає вісім тематичних розділів, розділених на 8 основних навчальних уроків: лексика, граматики (2 уроки), аудіювання, читання, усне мовлення, використання англійської мови та письмо. Кожен урок починається з зазначення чітких цілей уроку («I can...»); містить посилання на аудіо та відеоматеріал (озвучування вправ, відео BBC, Focus Vlogs, граматична анімація, рольові відео); є детальні пояснення всіх тем граматики; у кінці кожного розділу подається список слів. Робочий зошит Workbook доповнює підручник та забезпечує подальшу практику вивчення його розділів.

Книжка для вчителя розширена поясненнями, рекомендаціями до виконання завдань як передбачених програмою так і додаткових комунікативних ситуацій.

Позитивним моментом вважаємо наявність можливості доступу до цифрової версії підручника, платформи PearsonEnglishPortal та до мобільного додатку з аудіо- та відеозаписами підручника, додатковими завданнями.

Навчально-методичний комплекс FOCUS 4 влючає багато вправ для розвитку здатності вести усномовленнєву комунікацію у діалогічній формі: вправи на обговорення/дискутування з заданою комунікативною ситуацією; вправи, які поєднують автоматизацію дій з лексичним чи граматичним матеріалом уроку та швидко й адекватну реакцію на подану репліку (вправи для оволодіння реплікуванням) (див. рис. 2.1).

<p>1 SPEAKING Look at the pairs of sentences. Which alternative is more likely? Discuss with a partner. Give reasons for your answers. In three years' time ...</p> <p>1 a I'll still be living at home with my parents. b I won't be living at home with my parents.</p> <p>2 a I'll have moved to another part of the country. b I won't have moved to another part of the country.</p> <p>3 a I'll have been studying at university for a year. b I won't have been studying at university for a year.</p>	<p>8 SPEAKING Prepare and act out a dialogue between a teenager and a parent. Use the situations in the box or your own ideas. Include at least five question tags and/or reply questions.</p> <p>The teenager wants to ...</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> <p>dye their hair pink form a band get more pocket money give up a sport or a musical instrument go abroad with friends</p> </div>	<p>SPEAKING Read the situation and discuss the questions with a partner.</p> <p>You and a friend are moving into a flat together for your first year at university. The flat is unfurnished and needs decorating, but you don't have a great deal of money.</p> <ul style="list-style-type: none"> • What furniture/household appliances do you think are the most important to buy? • What colours would you like in the flat (walls, curtains, carpets etc.)? • Who will get the bigger bedroom? • Who will do the decorating?
--	---	---

Рис.2.1 Приклад вправ в НМК FOCUS 4 для розвитку здатності вести усномовленнєву комунікацію у діалогічній формі

НМК містить засоби формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні (Додаток Г). Кожен урок включає:

1. Вербальні опори: діалог, діалог-зразок (див. рис. 2.2).

Dialogue 1

Abi and Beth are working in a supermarket during the school holidays.

Abi: What's ¹ up ?

Beth: Well, unfortunately, I ² seem to have broken the bar code scanner.

Abi: Oh no. What happened?

Beth: I put it on the table during the break and spilled my coffee on it – like an idiot!

Abi: Whoops. The manager isn't going to be happy.

Beth: Yeah, tell me about it. ³ Every time I try to switch it on, it beeps and switches off again.

Abi: Have you ⁴ tried drying it under the hand dryer in the toilets?

Beth: Actually no, but it's worth a go, I ⁵ suppose .

Рис. 2.2 Приклад в НМК FOCUS 4 діалогу-зразку

2. Функціональні і структурно-мовленнєві схеми (див. рис. 2.3). Коли учні створюють та розігрують діалог згідно з наданою схемою, заданим планом.

SPEAKING Follow the instructions below to prepare a dialogue. Use the SPEAKING FOCUS to help you.

As part of a project, you are giving a joint presentation about summer job opportunities in your local area.

Together, you prepared a presentation on a laptop.

Student A: You were responsible for bringing a pen drive with all the notes and visuals. The presentation is in twenty minutes, and you have just realised that you left the pen drive at home.

Student B: You worked hard on the presentation and are very annoyed that your partner forgot to bring the pen drive.

There isn't enough time to go home. Together, you need to come up with a solution.

SPEAKING FOCUS

Talking about a problem

What's wrong/the matter?

What's ¹ up / on (with it)?

I seem/appear to have lost/forgotten/broken ...

I haven't (got) a clue./I've no ² thought / idea ./I wish I knew.

Every time I try to ..., it ...

Perhaps there's something wrong/a problem with the ...

Talking about a solution

Have you tried ...+ -ing?

It's worth a try/a go, I suppose.

I ³ doubt / know it'll/that'll work/help, but let's see.

Problem solved!

No, that doesn't/didn't make any ⁴ solution / difference .

Expressing annoyance

What are we ⁵ about / supposed to do now?

Why on earth did/didn't you ...?

How should I ⁶ know / think?

You should have checked/asked first.

You should have thought about that earlier.

Рис. 2.3 Приклад в НМК FOCUS 4 вербальної опори.

3. Зображальні опори (див. рис. 2.4 - 3): сюжетний малюнок, фотографія, схематичний план. В НМУ вони використовуються для полегшення учням побудови діалогу-обговорення, для стимулювання уяви, для пояснення подальшого розвитку сюжету чи опису того, що відбувалось раніше.

4. Аудитивний матеріал (аудіозапис). Прослуховування діалогів, діалогів-зразків, на основі яких учні продукують мінідіалоги. Аудіосупровід вправ сприяє формуванню у учнів літературної вимови, правильному вживанню наголосу,

інтонації, полегшує засвоєння матеріалу, його запам'ятовування (див. рис. 2.4 -2).

The image shows a page from a textbook. On the left, there is a signpost with arrows pointing to various subjects: Architecture, Economics, Engineering, Mathematics, Humanities, Law, and a question mark. On the right, there are more subjects: Business Administration, History, Medicine, Modern Languages, Philosophy, and Sociology. Below the signpost is exercise 3: 'SPEAKING Look at some traditional fields of study on the signpost. What are the three most/least appealing subjects? Which way would you go? Discuss your ideas with a partner.' To the right of the signpost is exercise 2: '1.6 SPEAKING Listen to two friends talking about Gillian's story and check your ideas in Exercise 1. Discuss what this story teaches us about educating children.' Below exercise 2 is exercise 7: 'Practise the dialogue and act it out.' At the bottom right, there is a 'ROLE-PLAY 13 Organising a place to live' section with a video icon and the text: '13 Watch the video and practise. Then role-play your dialogue.' Below this is a video frame showing two young women talking.

Рис. 2.4 Приклад використання в НМК FOCUS 4 зображальних опор, адитивного та аудіовізуального матеріалів

5. Відеоматеріали (відеозапис). Використовуються короткі 3-6 хвилинні відеоматеріали, створені BBC (див. рис. 2.4 -7). В них використовується автентична, природна мова, а після перегляду пропонується виконання вправ стосовно даного запису, обговорення теми, розглянутої в ньому, та порівняння з власним досвідом.

Використання аудіо- та відеосюжетів на уроці в 11-А класу викликало увагу та зацікавленість учнів, а в результаті їх обговорення учні давали вірні відповіді, повторюючи інтонацію героїв, корегували свою вимову – що вкотре підтвердило позитивний ефект від використання, аудіо- та відеоматеріалів.

Самі автори НМК посилаються на слова американського лінгвіста та філософа Ноам Хомскі, що все в освітньому процесі полягає в необхідності зацікавити учнів тим, чого їх навчають. Тому для НМК підбирались теми, тексти, завдання так, щоб організувати навчання учнів навколо речей, які є частиною їх життя чи яких вони прагнуть, щоб залучити учнів емоційно і інтелектуально. Крім цього оформлення матеріалу якісне, яскраве, реальне.

Взагалі нами було виявлено, що в НМК FOCUS 4 для кожного уроку передбачений аудіосупровід для близько 65 відсотків вправ та 2-3 відеоматеріали. Що ж до завдань, пов'язаних із формуванням компетентності саме в діалогічному

мовленні, то вони займають близько 28 відсотків посібника. Часто зустрічаються завдання на «роботу в парах», «...with a partner», які заохочують учнів до практики в говорінні, сприяють впевненості при використанні мовного матеріалу.

Спираючись на відгуки учнів, найбільш ефективними засобами на уроці, які сприяють підвищенню ефективності їх мовленнєвої взаємодії є аудитивна та аудіовізуальна наочність (для кожного уроку передбачені аудіозаписи діалогів-зразків, унікальні відео-сюжети з караоке-версією для якісного розвитку діалогічного мовлення, відео контент від BBC). Включаючи в роботу різні завдання та засоби, що є в наявності в НМК FOCUS вчитель має всі можливості спонукати учнів до ролі активних співрозмовників, доповідачів, учасників діалогу, коментаторів, а використання аудитивних та аудіовізуальних засобів сприяє розвитку англійськомовленнєвої компетенції в діалогічному мовленні, робить процес навчання більш цікавим та ефективним.

2.2 Аналіз аудіо- та відеоматеріалів з Instagram-акаунтів та YouTube-каналів на предмет відповідності заданим критеріям відбору для використання в процесі навчання діалогічного мовлення

Хоча аналіз НМК Focus 4 Second Edition і показав наявність аудіо- та відеозаписів до вправ підручника і унікальні відео-сюжети, однак, при підготовці до певних тем уроків у нас виникла необхідність додаткового використання аудіо- та відеоматеріалу. Основні сфери спілкування старшокласників відповідно до навчальних програм є особистісна, публічна та освітня, кожна з яких містить певну сукупність тем. Загальне формулювання цих тем в Навчальній програмі вимагає від вчителя підбирати додатково матеріал для більш повного розкриття певного питання.

Існує багато джерел матеріалів, але ми зосередили свою увагу на використанні YouTube та Instagram через поширеність, доступність та популярність даних платформ серед молоді. Пошук необхідних аудіо- та

відеозаписів будемо вести по критеріям доцільності та актуальності (тема повинна відповідати вимогам чинної програми з іноземних мов для учнів 10-11 класів, бути близька і цікава для них), автентичності, доступності сприймання (середній темп мовлення, мовний матеріал відповідає рівню B1, оптимальна тривалість до 10 хвилин, чітке та якісне зображення), врахування особливостей учнів (індивідуальних, вікових, психологічних).

Нами проведений аналіз Instagram-акаунтів та YouTube-каналів, які розглядалися, як можливе джерело аудіо- та відеоматеріалів для використання на уроках англійської мови. Наступним кроком було проведення їх оцінки з огляду на те яким є рівень задоволення зазначених вище критеріїв відбору.

Позитивним моментом вважаємо наявність великої кількості освітнього контенту для людей різного віку та рівня знання мови. Канали та акаунти мають безліч відео різного типу (сюжети, фільми, мультфільми) на різну тематику, демонструють результат роботи викладачів, освітніх центрів (аудіо- та відеозаписи з правильною вимовою), що дозволяє отримати нову інформацію та поліпшити розмовну мову. Фактором, що ускладнює процес відбору є тематичне спрямування аудіо- та відеоматеріалів більшості розглянутих каналів та акаунтів (наприклад, природа, мистецтво, історія); відсутність сортування за рівнем знання мови; необхідність перевірки на відповідність мови вимогам та нормам літературної мови (особливо коли записи, створені не з освітньою метою).

Відповідно нами запропонована добірка ресурсів. Вони наведені в таблиці 2.1, з вказаною оцінкою рівня задоволення критеріїв відбору. Ресурси мають допомогти учням старшої школи сформувати англійськомовну компетентність в діалогічному мовленні. Під час виробничої педагогічної практики при підготовці до проведення уроків з англійської мови в 11-А класі та розробці позакласного заходу аудіо- та відеоматеріали ми вибирали саме з вказаних каналів.

Сучасний світ – це світ технологій, тому вчителю замало методично правильно підготуватись до уроку, використовуючи лише підручник та робочий зошит. Вчителю необхідно зацікавити учнів на уроці, поєднуючи їх навчання з

Таблиця 2.1

Аналіз Instagram-акаунтів та YouTube-каналів на предмет відповідності їх аудіо- та відеоматеріалу заданим критеріям відбору для використання в процесі навчання діалогічного мовлення учнів старшої школи

Канал / акаунт	Пояснення	доцільність / актуальність	автентичність	доступність сприймання	врахування особливостей учнів
		Рівень задоволення критеріїв відбору матеріалів			
1	2	3	4	5	6
 <p>BBC Learning English https://www.youtube.com/@bbclearningenglish/videos https://instagram.com/bbclearningenglish?igshid=YmMyMTA2M2Y=</p>	уроки від Британської телерадіомовної корпорації: реальні ситуації, мультфільми, інтерв'ю	***	***	***	***
 <p>BBC Earth https://www.youtube.com/@bbcearth/videos https://instagram.com/bbcearth?igshid=YmMyMTA2M2Y=</p>	відеоматеріал про природу, науку, космос і людство	***	***	***	***
 <p>TopMusicWorld https://www.youtube.com/channel/UCfsZ89oTD7mxkF6aiuLXk0g</p>	пісні та чарти з різних країн світу	**	***	**	**
 <p>Real English® https://www.youtube.com/@realenglish1/videos</p>	відеофільми (з субтитрами і без), добірка різних вправ з розмовами реальних людей в реальних життєвих ситуаціях	***	***	***	***
 <p>Green Forest https://www.youtube.com/@GreenForestbest/about</p>	англійська за фільмами та піснями, оновлення словникового запасу та практика вимови, навчальні відео	***	***	***	***
 <p>Simple English Videos https://www.youtube.com/user/vickihollettvideo</p>	різні (і смішні) відео з поясненнями лексики, граматики, вимови, розмовної англійської мови, які демонструють використання англійської мови в реальних живих розмовах, для забезпечення більш вільного та впевненого спілкування	**	***	***	***

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6
 <p>GCFLearnFree https://www.youtube.com/@GCFLearnFree/videos</p>	уроки з розмовами реальних людей в реальних життєвих ситуаціях, з більш вираженим професійним спрямуванням	***	***	**	**
 <p>Simple English Videos https://www.youtube.com/user/vickihollettvideo</p>	різні (і смішні) відео з поясненнями лексики, граматики, вимови, розмовної англійської мови, які демонструють використання англійської мови в реальних живих розмовах, для забезпечення більш вільного та впевненого спілкування	**	***	***	***
<p>Super Simple Songs https://www.youtube.com/@SuperSimpleSongs</p>	добірка пісень	*	**	***	*
 <p>The Art Assignment https://www.youtube.com/@theartassignment/videos</p>	добірка освітнього відео для дослідження мистецтва та його історії через призму того, що відбувається сьогодні	**	***	***	***
  <p>SlangCards Idiom Land https://instagram.com/slangcards?igshid=YmMyMTA2M2Y= https://instagram.com/idiom.land?igshid=YmMyMTA2M2Y=</p>	короткі аудіо- та відеозаписи зі сленговими сучасними словами, ідіомами та їх аналізом	**	***	***	***
 <p>GCFLearnFree https://www.youtube.com/@GCFLearnFree/videos</p>	уроки з розмовами реальних людей в реальних життєвих ситуаціях, з більш вираженим професійним спрямуванням	***	***	**	**

Джерело: складено автором на основі проведеного аналізу Instagram-акаунтів та YouTube-каналів щодо рівня задоволення критеріїв відбору, де *** - повністю задовольняє, ** - частково задовольняє, * - мало задовольняє.

використанням їхніх пристроїв, перенаправивши увагу з соцмереж на навчальні матеріали. Це BYOD-технологія (Bring your own device – «принеси свій власний пристрій») – технологія, запропонована в 2009 році компанією Intel, коли було дозволено працівникам використовувати власні пристрої (телефони/планшети/

ноутбуки) на робочому місці. Використовуючи дану технологію під час навчання вчитель не забороняє, а навпаки, заохочує учнів до використання їх телефонів/планшетів на уроці. Так на уроках, які проводилися в 11 класі демонстрація відібраної аудитивної та аудіовізуальної наочності відбувалася двома шляхами: демонстрація вчителем на екрані та перегляд/прослуховування самими учнями за посиланням. Так як застосування BYOD-технології веде до змін в процесі викладання, адже вчитель більше уваги приділяє напрямку процесу пізнання, а учні повинні діяти більш самостійно і відповідально, то ми вважаємо, що цей підхід найбільш підходить саме учням старшої школи. Ресурс, який запропонований нами учням 11 класу, це BBC Learning English. По-перше він є і в Instagram та YouTube. По-друге, він належить Британській телерадіомовній корпорації та має велику кількість автентичних мовних матеріалів (від уроків до щоденних новин) на будь-яку тематику в різних формах (відео, аудіо, мультфільми, інтерв'ю, телепередачі, різні по складності заняття).

Отже, використовуючи аудитивну та аудіовізуальну наочність старшокласники слухають та спостерігають за учасником комунікативної ситуації, при цьому набувають необхідних вмінь та навичок діалогічного мовлення. Записи повинні бути корисними, доречними та цікавими, темою та змістом відповідати вимогам чинної навчальної програми і сприяти розвитку в учнів здатності спілкуватися в діалогічній формі у різноманітних ситуаціях. А вчителям слід використовувати нові способи включення аудіо- та відеоматеріалів в процес уроку: використання мобільних пристроїв у поєднанні з традиційними методами навчання (застосування BYOD-технології).

2.3 Комплекс вправ та завдань для формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні

При проведенні уроків в 11-А класі загальноосвітнього навчального закладу І-ІІІ ступенів «Скандинавська гімназія» позитивні відгуки учнів класу стосовно

засобів наочності, які використовувалися на уроці, схилилися в більшості своїй саме до використання аудіо- та відеоматеріалів. На їх думку це був один з найкращих інструментів, який допомагав їм зрозуміти та запам'ятати тему, виразити свою думку, зменшував відчуття невпевненості, слугував прикладом для наслідування. На обговорення сюжетів учні завжди активно реагували, даючи вірні відповіді/рішення, підтверджуючи те, що відео дає більш легке та правильне усвідомлення матеріалу. Старшокласники намагались копіювати/повторювати вимову, інтонацію. Аналогічна ситуація відбувалась і при залученні аудіо матеріалів. Паралельне озвучування та читання текстів помітно впливало на правильність вимови. В даному випадку для учнів звуковий супровід став ще й своєрідним інструментом для коригування вимови.

Зважаючи на ряд вищезазначених переваг від використання аудитивної та аудіовізуальної наочності для формування навичок і вмінь діалогічного мовлення учнів нами розроблено та представлено в Додатку Д вправи з використанням саме аудіо- та відеозаписів з YouTube-каналів. В якості матеріалу використано:

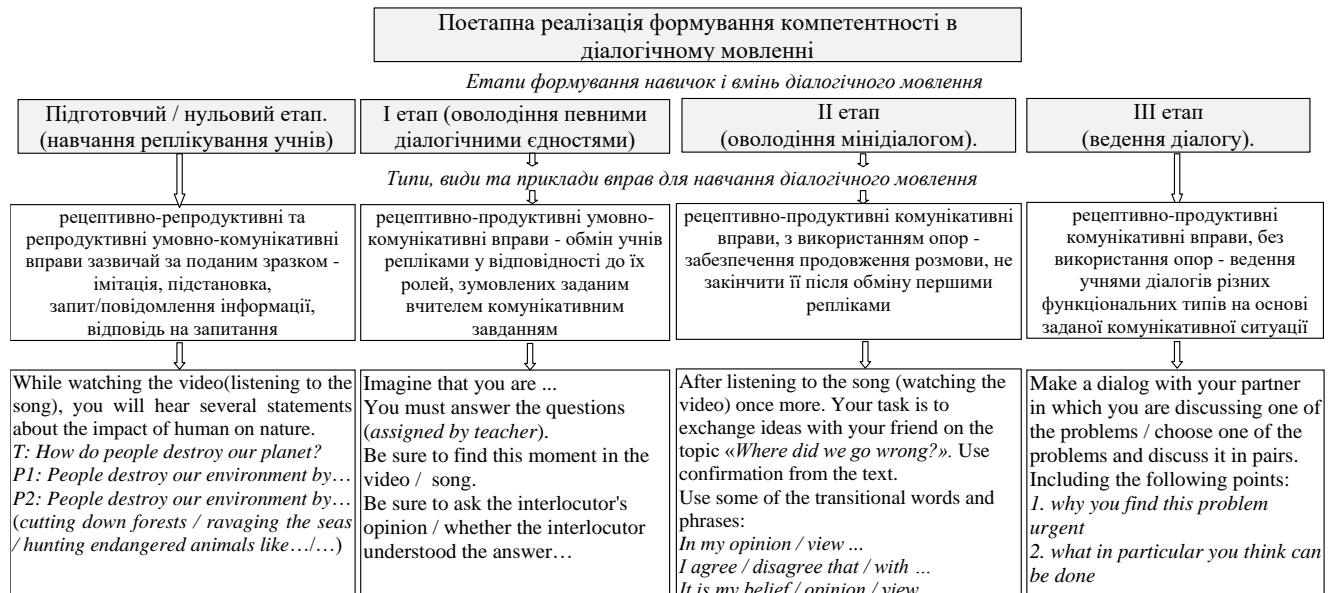
1) Earth Song – відома пісня у виконанні Майкла Джексона, яка зосереджує увагу на проблемах прав людини, охорони навколишнього середовища та безвідповідального знищення планети (текст пісні див. Додаток Е)

2) Nature Makes You Happy – відео з каналу BBC Earth – <https://www.youtube.com/watch?v=1wkPMUZ9vX4>

Запропоновані нами вправи використовують аудіо- та відеоматеріал, який задовольняє озвучені раніше критерії відбору: матеріал відповідає вимогам чинної програми з іноземних мов для учнів 11 класів, близький і цікавий для них, бо містить не суху статистичну інформацію, а широку тему для роздумів та дискусії; ситуації і мовний матеріал взяті із реального життя, а не розроблені для вивчення англійської мови; матеріал пісні та на відео відповідає рівню учнів, звук та зображення якісні, тривалістю 6 та 2 хвилини відповідно.

Процес формування компетентності у діалогічному мовленні відбувається комплексно та реалізується в чотирьох етапах (див. рис. 2.5). Відповідно нами

пропонуються вправи для кожного з них. Ці вправи та аналогічні їм були використані нами при проведенні уроків та позакласного заходу на тему «Nature and Environment» у учнів 11 класу під час проходження педагогічної практики.

Рис. 2.5 Етапи та вправи для навчання діалогічного мовлення.

Джерело: систематизовано та розроблено автором

Метою комплексу вправ, представлених в Додатку Д було показати, що залучення аудіо- та відеоматеріалів сприятиме формуванню у старшокласників умінь і навичок ведення діалогу в межах заданої теми і те, що використовувати записи ефективно на будь-якому етапі. Спочатку задається комунікативна ситуація, яка використовується як основа/модель для навчання учнів швидко й адекватно будувати свою репліку. На наступному кроці учні вже виконують певну роль, створюючи діалогічні єдності. А потім відбувається перехід до створення своєї ситуації, продукування свого діалогу, використовуючи вивчений лексичний та граматичний матеріал. Нами отриманий позитивний результат від виконання даних вправ та аналогічних їм на уроках, проведених в 11-А класі. Що свідчить про ефективність використання аудіо- та відеозаписів на уроках англійської мови у учнів старшої школи: урізноманітнюється навчальний процес, учні стають зацікавленими, умотивованими до засвоєння теми та її обговорення, знімається бар'єр, наявний в момент говоріння – це сприяє формуванню у учнів англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні.

ВИСНОВКИ

Зміни, які зараз відбуваються в світі, є причиною зростання запитів на професійні навички комунікації англійською мовою. Тому в сучасній шкільній освіті чи не основною ціллю навчання іноземної мови виступає формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні. Аналіз наукової літератури дозволив зробити висновок, що діалогічне мовлення – особливий вид іншомовної мовленнєвої діяльності, який характеризується психологічними, комунікативними та мовними ознаками та є процесом мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування які по черзі виступають ініціаторами або адресатами. А компетентність в діалогічному мовленні є здатність реалізовувати усно мовленнєву комунікацію у діалогічній формі в життєво важливих сферах і ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного завдання.

Навчання англійськомовного діалогічного мовлення в старшій школі має певні особливості. Учні 10-11 класів продовжують розвивати вміння діалогічного мовлення на уроках, використовуючи досвід, набутий раніше. Їх навчання направлене на розвиток змоги продукувати діалоги різних функціональних типів в залежності від комунікативної ситуації (в межах програмної тематики), вести бесіду, використовуючи міміку, жести, та демонструючи адекватну мовну поведінку в межах норм, прийнятих в країні виучуваної мови.

Аналіз проведених уроків у учнів 11 класу дозволив зробити висновок про наявність певних проблем у говорінні, зокрема при веденні діалогу: відчуття страху зробити помилку, відсутність впевненості у висловлюванні думки та мотивації говорити. Варіантом вирішення проблеми вбачаємо використання різних засобів навчання. Дослідження основних підходів до навчання діалогічного мовлення дозволило прийти висновку, що ефективним засобом формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні є застосування аудіо- та відеозаписів.

Акцентуючи увагу на ефекті від використання різних засобів наочності, ми дійшли висновку, щодо необхідності підбору певного НМК для навчання. В

роботі нами проведено аналіз НМК FOCUS 4, по якому навчаються учні 11-А класу Скандинавської гімназії на предмет наявності засобів наочності, зокрема аудитивної та аудіовізуальної наочності. Так було з'ясовано, що зазначений вид НМК включає дані засоби в достатній кількості. Є аудіозаписи діалогів-зразків, унікальні відео-сюжети з караоке-версією для якісного розвитку діалогічного мовлення, відео контент від BBC, а під час уроку є можливість використовувати 2-3 відеоматеріали та аудіосупровід для близько 65 % вправ.

В роботі аргументовано ефективність та переваги використання аудіо- та відеоматеріалів з Instagram-акаунтів та YouTube-каналів. Визначено критерії відбору записів, враховуючи які запропоновано перелік Instagram-акаунтів та YouTube-каналів, матеріали з яких рекомендуємо використовувати для формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні. Запропоновано інтегрувати BYOD-технологію як інструмент забезпечення успішного формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні. Під час проходження педагогічної практики було виконано спробу втілити це на практиці та отримано позитивний результат: уроки були більш інтерактивними, адже забезпечувалась можливість будь-коли переглядати відео, прослуховувати аудіофайл, відвідувати веб-сторінки чи додатки. Online ресурс, який я запропонувала використовувати учням це BBC Learning English.

З врахуванням поетапності формування навичок і вмінь діалогічного мовлення учнів, розроблено вправи на основі використання аудіо- та відеоматеріалів з YouTube-каналів для формування англійськомовної компетентності в усному діалогічному мовленні учнів 11 класу. Кінцевою метою вправ є формування знань та вмінь по темі «Природа і довкілля».

Проведена нами робота, підтверджує, що застосування аудитивної та аудіовізуальної наочності є провідним напрямом у формуванні в учнів старшої школи англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні, підвищує ефективність навчання, робить процес навчання більш цікавим. Це підтверджує гіпотезу дослідження і свідчить про виконання поставленої мети дослідження.

РЕЗЮМЕ

Враховуючи вимоги сьогодення щодо необхідності розвитку знань та умінь вести діалог англійською мовою, питання пошуку засобів підвищення ефективності формування компетентності в діалогічному мовленні в учнів старших класів є досить актуальним та зумовлює велику увагу зі сторони сучасної школи. Суспільна та педагогічна значущість проблеми зумовили вибір теми курсової роботи: «Методика формування в учнів старшої школи англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні з використанням аудитивної та аудіовізуальної наочності».

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, 6 додатків. Обсяг роботи складає 47 сторінок. У списку літературі 43 джерела.

У першому розділі роботи розглянуто та узагальнено підходи науковців до визначення поняття діалогічне мовлення, компетентність в діалогічному мовленні. На основі аналізу літератури розглянуто особливості навчання діалогічного мовлення в старшій школі та охарактеризовано засоби формування компетентності у діалогічному мовленні на уроках англійської мови.

У другому розділі проведено аналіз НМК для старших класів на предмет наявності засобів наочності, аргументовано ефективність та переваги використання аудіо- та відеоматеріалів з Instagram-акаунтів та YouTube-каналів, розроблено вправи на основі використання аудіо- та відеоматеріалів для формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні.

Ключові слова: діалогічне мовлення, компетентність в діалогічному мовленні, засоби навчання, засоби наочності, аудитивна та аудіовізуальна наочність, аудіо- та відеоматеріал Instagram та YouTube , учні старших класів.

RESUME

Given the current requirements for the development of knowledge and skills in English, the issue of finding ways to improve the effectiveness of developing competence in dialogic speech among high school students is quite relevant and attracts much attention from modern schools. The social and pedagogical significance of the problem led to the choice of the topic of the course work: "Methods of developing high school students' English-language competence in dialogic speech using audiovisual visuals".

The term paper consists of an introduction, two chapters, and 6 appendices. The volume of the work is 47 pages. The bibliography includes 43 sources.

The first chapter of the work considers and summarizes the approaches of scientists to the definition of the concept of dialogic speech, competence in dialogic speech. Based on the analysis of the literature, the peculiarities of teaching dialogic speech in high school are considered and the means of forming competence in dialogic speech in English lessons are characterized.

The second section analyzes the high school textbooks for the availability of visual aids, argues the effectiveness and advantages of using audio and video materials from Instagram accounts and YouTube channels, and develops exercises based on the use of audio and video materials for the formation of English-language competence in dialogic speech.

Keywords: dialogic speech, competence in dialogic speech, teaching aids, visual aids, additive and audiovisual visualization, audio and video material from Instagram and YouTube, high school students.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ананьєва Л. В. Моделювання змісту навчання професійно-педагогічного діалогу та його реалізація на початковому ступені навчання у мовному вузі. *Іноземні мови*. 2000. № 4. С. 22 – 26.
2. Бабенко К.П. Активізація навичок спілкування англійською мовою засобами наочності у студентів 1-2 курсів закладу вищої освіти. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського* Серія: педагогіка і психологія. 2019. Вип. 59. С.9-14 URL: http://93.183.203.244/xmlui/bitstream/handle/123456789/8441/Babenko_Naukovi_zapiski_v59_2019-9-14.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 20.03.2023).
3. Басай Надія Пилипівна. Засоби навчання іноземних мов у початковій школі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Педагогіка. Соціальна робота* / гол. ред. І.В. Козубовська. Ужгород : Говерла, 2017. Вип. 1 (40). С.19–22. URL: https://lib.iitta.gov.ua/706980/1/Basay_Primary_School.pdf (дата звернення: 20.03.2023).
4. Білюк Я. С. Формування англійської компетентності в діалогічному мовленні студентів I курсу з використанням рольових ігор: автореф. дип. роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»: спец. 035 «Філологія». ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2019. 15 с.
5. Галаєвська Л. В. Діалогічна компетентність: проблеми та перспективи. *Українська мова і література в школі*. 2016. № 1. С.18–21.
6. Дидактичні основи створення аудіовізуальних електронних засобів для середньої загальноосвітньої школи: монографія / Волинський В.П., Красовський О.С., Черноус О.В., Якушина Т.В. Київ : Педагогічна думка, 2013. 304 с.
7. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-уклад. Н.П. Наволокова. Харків : «Основа», 2012. 176 с.

8. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання д-р пед. наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273с.

9. Ковтун О. В. Мовленнєва діяльність як категорія лінгводидактики. *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського (зб. наук. праць)*. Вип. 1-2. Одеса : ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2009. С. 103–112.

10. Кодлюк І. В. Модель формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх фахівців з туризму в коледжах. *Педагогічний альманах*. 2017. Вип. 35. С. 128-136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2017_35_21 (дата звернення: 20.03.2023).

11. Колодязна В. В. Навчання діалогічного мовлення на уроках англійської мови за комунікативною методикою. *Англійська мова та література*. 2004. № 5. С. 4-9.

12. Коменский Я.А. Избранные педагогические сочинения: в 2 т. / под ред. А.И. Пискунова. Москва: Педагогика, 1982. Т. 1. 656 с.

13. Коробейнікова Т. І. Сучасні вимоги до формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні у майбутніх учителів. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. Київ, 2015. Вип 31. С. 251-260. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkyu_2015_31_39 (дата звернення: 20.03.2023).

14. Лемешко О.В., Лемешко В. В. Використання автентичних відеосюжетів професійної спрямованості у процесі вивчення англійської мови курсантами ВВНЗ. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. Хмельницький, 2015 Вип. 3 С.81-97. URL: https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/visnik_3_2015_pdn.pdf (дата звернення: 20.03.2023).

15. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич

О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

16. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 328 с.

17. Методика навчання іноземної мови: Лекційний курс з практикумом/ укл.: О. А. Комар, Л. М. Байдюк. Умань, 2019. 96 с.

18. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти / І. М. Зимомря та ін. «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Inozemni.movy.5-9-kl/Inoz.mov.5-9-kl.Zymomrya.ta.in.14.07.pdf> (дата звернення: 20.03.2023).

19. Мойсенюк Н. Є Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. Київ. 2001. 608 с.

20. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи. *Програма затверджена Наказом Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року.* URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> (дата звернення: 20.03.2023).

21. Нагорна А. Етапи формування діалогічного мовлення засобами зорової наочності на уроках англійської мови на старшому ступені загальноосвітньої школи. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі: матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції* / гол. ред. Т. І. Ямчинська. Вінниця, 2020. С. 265-267. URL:

https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9285/ZBR_konfer%2025.11.2020.-265-267.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 20.03.2023).

22. Наконечна А. О., Ординська І. Я. Особливості навчання діалогічного мовлення при вивченні англійської мови. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2015. № 2. С. 175–179.

23. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов. Київ : Ленвіт, 2008. 285 с.

24. Новий тлумачний словник української мови: в трьох томах / укл. В. Яременко, О. Сліпущко. Київ: Аконт, 2005. Т. 1 А-К. 926 с

25. Павленко О. Формування мовленнєвої компетентності старшокласників в умовах неформальної освіти. *Витоки педагогічної майстерності*. 2022. Вип. 29 С. 180-185 URL: <http://sources.pnpu.edu.ua/article/view/264343/260590> (дата звернення: 20.03.2023).

26. Полонська Т. К. Профільне навчання іноземної мови учнів старшої школи : метод. рек. Київ : Педагогічна думка, 2014. 80 с.

27. Скрипник Н. І Формування монологічного й діалогічного мовлення майбутніх учителів української мови. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова* 2020. Вип. 74 С.141-145.

28. Солодар Л. В. Діалогічне мовлення — основний вид мовленнєвої діяльності при вивченні української мови як іноземної. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. Вінниця, 2011. № 2. С. 163–167.

29. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах : кол. монографія / С. Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майєр, О. М. Устименко, В. В. Черниш та інші; за ред. С. Ю. Ніколаєвої . Київ : Ленвіт, 2015. 444 с

30. Трифонова О. С. Розвиток мовленнєвої діяльності дітей у працях науковців. *Наука і освіта*. 2012. №5/CVVI. С. 123-129. URL: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2012/NiO_5_2012/metod/Trif.htm (дата звернення: 20.03.2023).

31. Федушко С. С. Інноваційні технології у вивченні іноземних мов. *Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура : збірник наукових праць*. Київ : Аграр Медіа Груп, 2016. С. 275-278.

32. Черниш В.В. Засоби формування іншомовної компетенції у діалогічному мовленні. *Іноземні мови*. 2011. №3/(67). С. 15-22

33. Черниш В. В. Навчання іншомовного діалогічного мовлення в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. 2012. № 4. С. 11-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2012_4_4 (date of access: 20.03.2023).

34. Шайнер Г.І., Гавран М.І. Інформаційно-комунікаційні технології навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах України. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип.10. Т.3. С.128-133 URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_3/32.pdf (дата звернення: 20.03.2023).

35. Asnawi Muslem, Faisal Mustafa, Bustami Usman, Aulia Rahman. The application of video clips with small group and individual activities to improve young learners' speaking performance. *Teaching English with Technology*. 2017, № 17(4). P. 25-37. URL: https://www.researchgate.net/publication/320805845_The_application_of_video_clips_with_small_group_and_individual_activities_to_improve_young_learners'_speaking_performance (дата звернення: 20.03.2023).

36. Aziza Talibjanova, Rano Hodjiyeva. (2021). The formation of children's oral speech using pictures. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt / Egyptology*, 2021. №18(4) P. 2981-2989. URL: <https://archives.palarch.nl/index.php/jae/article/view/6747> (дата звернення: 20.03.2023).

37. Brouté Alain Pour un traitement actualisé de la compétence dialogique en enseignement-apprentissage des langues étrangères *Didáctica. Lengua y Literatura* . Servicio de Publicaciones de la Universidad Complutense de Madrid. 2009, vol. 21 49-66 URL: https://www.researchgate.net/publication/228369530_Pour_un_traitement_actualise_de

[la competence dialogique en enseignement-apprentissage des langues etrangeres](#)
(дата звернення: 20.03.2023).

38. Deborah Shouse How to communicate effectively with people: Tips for building and strengthening your speaking, writing and interpersonal communications. SkillPath Publications 2008, 122p.

39. Ghulam Shabiralyani, Khuram Shahzad Hasan , Naqvi Hamad, Nadeem Iqbal. Impact of visual aids in enhancing the learning process case research: District Dera Ghazi Khan. *Journal of Education and Practice*. 2015. Vol.6, No.19, P.226-233 URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1079541.pdf> (дата звернення: 20.03.2023).

40. Nurhizrah Gistituati, Refnaldi, Syaifullah. Using visual aids to develop students' speaking skil. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research: 1st International Conference of Innovation in Education (ICoIE 2018)*. Biskra: Mohamed Khider University of Biskra, 2019, Vol. 178, pp. 263-266. URL: https://www.researchgate.net/publication/331173603_Using_Visual_Aids_to_Develop_Students'_Speaking_Skill (дата звернення: 20.03.2023).

41. Hendi Aicha. L'apport de l'activité du dialogue dans l'enseignement/apprentissage du français langue étrangère. Cas des élèves de 3ème année primaire: Mémoire élaboré en vue de l'obtention du diplôme de Master. / Université Mohamed Khider- Biskra. 2013 p. 120 URL: <http://archives.univ-biskra.dz/bitstream/123456789/5247/1/sf199.pdf> (дата звернення: 20.03.2023).

42. Tudini Vincenza Éléments conversationnels du clavardage : un entraînement à l'expression orale pour les apprenants de langues à distance? *Apprentissage des Langues et Syst`emes d'Information et de Communication*, 2003, 6 (2), pp. 63-81. URL: https://www.researchgate.net/publication/36380705_Elements_conversationnels_du_clavardage_un_entrainement_a_l%27expression_orale_pour_les_apprenants_de_langues_a_distance (дата звернення: 20.03.2023).

43. НМК Focus 4 2nd Edition

ДОДАТКИ

Додаток А

Визначення категорії «діалогічне мовлення»

Автор	Визначення	Джерело
Н. Наволокової	бесіда, розмова між суб'єктами спілкування з метою обміну думками для «пізнання сутності предмета чи явища»	[7, С. 106]
Deborah Shouse	організація спілкування таким чином, що сприяло б діалогу між оратором і його аудиторією, для представлення своїх ідей	[38, С. 10]
В. Колодязна, В. Черниш, А. Мирошніченко, О. Бігич	процес (мовленнєвої) взаємодії двох чи декількох учасників спілкування, які виступають і як мовці (ініціатори спілкування) і як слухачі (адресати/партнери по спілкуванню)	[11, 33, 23]
Березова Л.	процес взаємодії двох чи декількох учасників спілкування; додатково акцентує увагу на спонтанності та непідготовленості даного виду мовлення, пов'язуючи його з «обміном інформації і суб'єктивним ставленням до неї»	[4, С. 283]
Nurhizrah Gistituati, Refnaldi, Syaifullah	суб'єктне спілкування в комунікативній ситуації з акцентом на обміні інформацією	[40, с. 263]
Aziza Talibjanova, Rano Hodjiyeva	процес взаємодії двох чи декількох учасників спілкування з передачею інформації на емоційно-емпатійному, організаційно-регулятивному рівнях	[36, с. 2983]
Alain Brouté	процес, коли користувач мови поперемінно виконує роль мовця та слухача чи адресата, з одним або більше співрозмовників, щоб спільно побудувати розмовний дискурс, зміст якого вони обговорюють відповідно до принципу співпраці	[3_, с. 51]
Hendi Aicha	- зв'язок між передавачем і приймачем; - може включати кілька людей, які прагнуть укласти угоду; - продукт їхньої взаємодії становить повідомлення, яке використовує мову як власний лінгвістичний код; - відкритий дискурс, який об'єднує слова інших у різних формах і заохочує до участі реципієнта	[3_, с. 51]
Павленко О.	процес спілкування двох чи декількох учасників з виконанням комунікативних функцій, таких як «запит інформації; пропозиції; обмін інформацією; взаємопереконання та обґрунтування своєї точки зору»	[25, с. 181]
І. Іпатій, О. Кузик	вид мовленнєвої діяльності для якого характерні ситуативність, зверненість, спонтанність, емоційна забарвленість	[27]

Джерело: систематизовано автором

Додаток Б

Визначення категорії «компетентність в діалогічному мовленні»

Автор	Визначення	Джерело
Галаєвська Л.	комплекс знань, умінь і навичок, наявність яких гарантує можливість сприйняття, розуміння текстів з інформацією, а також «усвідомлювати власну смислову структуру задля побудови загального смислового простору, діалогічного розуміння»	[5, с. 21]
Білюк Я.С.	здатність успішного вирішування завдань взаєморозуміння і взаємодій з носіями мови в іншомовному спілкуванні	[4, с.2]
Бігич О., Бориско Н.	здатність реалізовувати усномовленнєву комунікацію у діалогічній формі в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного завдання	[15]
Черниш В.	здатність реалізовувати усно мовленнєву комунікацію у діалогічній формі в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного завдання ... КДМ передбачає, що мовець уміє планувати, здійснювати й коригувати власну комунікативну поведінку під час породження та варіювання іншомовного мовлення у різних типах діалогічних висловлювань відповідно до певної ситуації спілкування (контексту), мовленнєвого завдання й комунікативного наміру та згідно правил спілкування у конкретній національнокультурній спільноті.	[33, с. 11]

Джерело: систематизовано автором

Додаток В

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
**ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»**

 вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, 03035, тел./факс: (044) 248-25-14

 26.12.2019 № 22.1/12 П-Р/15
 На № _____ від _____

 Голові Представництва
 «Pearson Education Limited»
 Малигіній М. П.

Інститут модернізації змісту освіти повідомляє, що комісією з іноземних мов Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України розглянуто матеріали науково-методичної експертизи рукопису навчально-методичного комплексу з англійської мови «Focus» (авт. С'ю Кей, Вон Джонс, Деніел Брейшо) для учнів 7-11 класів закладів загальної середньої освіти з висновком «Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах».

При виданні комплексу на звороті титульного аркуша вказується дата та номер листа Інституту модернізації змісту освіти.

Контрольні примірники просимо надсилати за адресою: 03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36, Інститут модернізації змісту освіти, к. 211.

В. о. директора

Ю. І. Завалевський

Додаток Г

Засоби формування англійськомовної компетентності в діалогічному мовленні:

1. діалог, діалог-зразок (вербальні опори)

Dialogue 1

Abi and Beth are working in a supermarket during the school holidays.

Abi: What's ¹ up ?

Beth: Well, unfortunately, I ² seem to have broken the bar code scanner.

Abi: Oh no. What happened?

Beth: I put it on the table during the break and spilled my coffee on it – like an idiot!

Abi: Whoops. The manager isn't going to be happy.

Beth: Yeah, tell me about it. ³ Every time I try to switch it on, it beeps and switches off again.

Abi: Have you ⁴ tried drying it under the hand dryer in the toilets?

Dialogue 2

Leo is working on his uncle's farm during the summer.

Pete: Hello, Woodtop Farm.

Leo: Uncle Pete, it's me. I'm in the bottom field. The tractor has broken down.

Pete: What? What's the ⁶ matter with it?

Leo: Er ... I ⁷ wish I knew.

Pete: OK. Listen, are the lights working?

Leo: Hang on a second ... Yep.

Pete: OK, then it's not the battery. You did remember to put some fuel in it, right?

Leo: Er ... oh.

Pete: Leo! I told you it was nearly empty.

Leo: I, er ... I forgot. Sorry.

Pete: Well, you'll have to walk back up here and get some, won't you?

Leo: What? It's miles!

Pete: Well, you should have thought about that

Dialogue 1

A: Not many people agree with me, but I think computer games are a bit of a waste of time. I'd rather kick back with my friends than stare at a screen for hours on end.

B: Er ... sorry, but I don't know what you mean ¹ by 'kick back'.

A: What I ² meant was spend time together, you know, hang out, chat, relax.

Dialogue 2

A: I think I'd die without my phone.

B: And this year's Oscar for best actress goes to ...

A: Ha ha, very funny. Are you ³ saying I'm being dramatic?

B: Yes, ⁴ exactly. I think you'd survive without it.

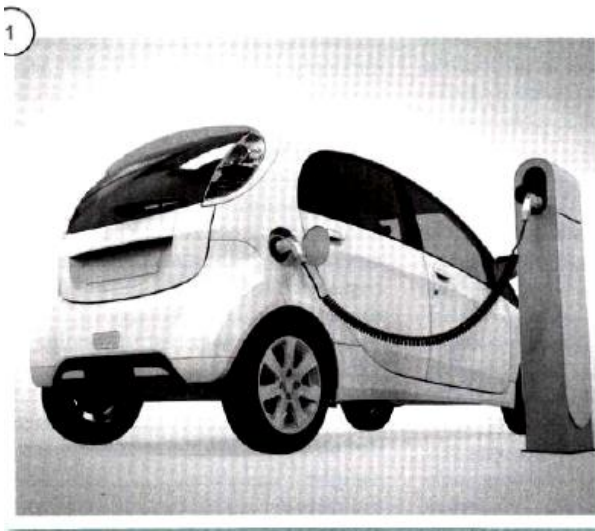
2. Зображальні опори

Look at the diagram. It shows different aspects which might be problematic for people when they move to a big town or city. In pairs, follow these steps.

- Talk to each other about why these things might be problematic.
- Say which problem would be most difficult for you.

Look at the two photos showing ways to reduce pollution in cities. What can you see in the photos? What are the advantages and disadvantages of each form of transport? Which one would you like to see more of in your country?

Discuss this statement together. 'Some people think that the way we eat now is unsustainable and in the future we will have to become vegan or start eating insects.' What do you think?

Продовження додатка Г

3. Вербальні опори. Функціональні і структурно-мовленнєві схеми

а)

Talking about a problem	<ul style="list-style-type: none"> • What's __? • I haven't got a _____. • I _____ to have ....
Talking about a solution	<ul style="list-style-type: none"> • It's worth a _____.
Expressing annoyance	<ul style="list-style-type: none"> • Why on _____ didn't you ...?

б)

SPEAKING Follow the instructions below to prepare a dialogue. Use the SPEAKING FOCUS to help you.

As part of a project, you are giving a joint presentation about summer job opportunities in your local area. Together, you prepared a presentation on a laptop.

Student A: You were responsible for bringing a pen drive with all the notes and visuals. The presentation is in twenty minutes, and you have just realised that you left the pen drive at home.

Student B: You worked hard on the presentation and are very annoyed that your partner forgot to bring the pen drive.

There isn't enough time to go home. Together, you need to come up with a solution.

SPEAKING FOCUS

Talking about a problem

What's wrong/the matter?

What's ¹up/ on (with it)?

I seem/appear to have lost/forgotten/broken ...

I haven't (got) a clue./I've no ²thought / (idea)./I wish I knew.

Every time I try to ..., it ...

Perhaps there's something wrong/a problem with the ...

Talking about a solution

Have you tried ...+ -ing?

It's worth a try/a go, I suppose.

I ³doubt/ know it'll/that'll work/help, but let's see.

Problem solved!

No, that doesn't/didn't make any ⁴solution / (difference).

Expressing annoyance

What are we ⁵about / (supposed) to do now?

Why on earth did/didn't you ...?

How should I ⁶(know) / think?

You should have checked/asked first.

You should have thought about that earlier.

в)

5 **SPEAKING** Read the situation and discuss the questions with a partner.

You and a friend are moving into a flat together for your first year at university. The flat is unfurnished and needs decorating, but you don't have a great deal of money.

- What furniture/household appliances do you think are the most important to buy?
- What colours would you like in the flat (walls, curtains, carpets etc.)?
- Who will get the bigger bedroom?
- Who will do the decorating?

6 Prepare a dialogue in which you discuss the questions in Exercise 5. Try to get what you want, but also be ready to compromise. Use the SPEAKING FOCUS to help you.

SPEAKING FOCUS

Suggesting a course of action

What do you think about (+ -ing)?

Maybe we ought to (just) ...

What would you say if we (+ Past Simple)?

Given the choice, I'd rather ... , and you?

Objecting

No way!/Absolutely not!/You must be joking! (informal)

Fair? I think it's completely unfair.

(Well yeah, but) wouldn't it be better to ...?

I know/see what you mean/what you're saying, but ...

I'm not convinced (we'll be able to afford it/that's a good idea/that'll work).

Compromising

If you agree to (pay more), I'll (take the smaller room).

We could (split the cost/go halves/share).

Why don't we compromise/meet halfway (and agree that ...)?

I guess so./I suppose that could work.

OK, that seems like a fair compromise.

Agreeing

True./Right./Absolutely./Totally. You are absolutely right.

I fully/completely agree. OK, that's settled then.

Г)

SPEAKING Discuss the questions. Use the **SPEAKING FOCUS** to help you.

- 1 In what ways are computer games good or bad for the people who play them?
- 2 What do you think has been the most important technological development during your lifetime?
- 3 Have social media made us more or less sociable? Explain your opinion.
- 4 In what ways might socially intelligent machines benefit human society?

SPEAKING FOCUS

Signalling confusion

- Sorry, I'm not with you.
- I'm not sure I follow (you).
- I'm afraid you've lost me there.
- I don't know what you mean by ...

Checking your understanding

- So, in other words, ...
- Are you saying ...?
- If I understand correctly, you mean ..., right?

Giving clarification

- Yes, precisely/exactly.
- Yes, (that's) pretty much (it).
- No, that's not (quite) what I meant.
- What I meant was ...

Д)

difference doubt knew know matter perhaps seem
should solved suppose supposed tried wish worth wrong

A: What's ¹_____ with the burglar alarm?

B: I ²_____ to have forgotten the code to turn it off.

A: Have you ³_____ pressing 1-2-3-4?

B: I ⁴_____ it'll help, but let's see.

[A presses the buttons.]

B: No, that didn't make any ⁵_____.

[The alarm goes off.]

B: What are we ⁶_____ to do now?

A: How should I ⁷_____? You ⁸_____ 've saved the code on your smartphone!

A: What's the ⁹_____ with your phone?

B: I ¹⁰_____ | ¹¹_____. I haven't received any emails today.

A: ¹²_____ there is a problem with the Internet connection. Did you remember to change the password to the WiFi?

B: No, I forgot.

A: Why don't you check it now?

B: It's ¹³_____ a go, I ¹⁴_____.

[B connects to the WiFi.]

B: Problem ¹⁵_____ ! I've just received a new email!

є)

Student A

Questions

FOLD

Answers

1 What will I _____
doing this _____
next year?

1 _____
_____

2 How many countries will
I _____
to by the end of the year?

2 _____
_____

3 Where will I _____
living in ten years'
_____?

3 _____
_____

4 How long will I _____
_____ driving when
I buy my own car?

4 _____
_____

5 What language will I have
learnt by the _____
I graduate from college?

5 _____
_____

Instructions for Student A

Complete the speech bubbles on Student B's worksheet. Write:

- 6 a sum of money.
- 7 something that is worth studying.
- 8 the names of two countries.
- 9 a period of time.
- 10 a number.

4. Аудитивний матеріал (аудіозапис).

а)

- 2 **1.6 SPEAKING** Listen to two friends talking about Gillian's story and check your ideas in Exercise 1. Discuss what this story teaches us about educating children.

б)

- 2 **2.31** Listen to Emma and Oscar discussing the options above. Do they mention any of the pluses and minuses you discussed in Exercise 1?

в)

- 5 **1.2** Listen to a father and daughter discussing the webpage. What does the daughter find out about her father?

г)

- 3 **2.18** Complete the conversation between Laura (L) and Jamie (J) with appropriate question tags. Then listen and check. What was Laura concerned about?

J: This is the place. He said he'd meet me at the main entrance.

L: Did he? So why are we waiting at the staff entrance?

J: Oh no, you're right. Come on, we'd better hurry.

L: Let's call him, ¹*shall we*? You took his phone number, ²_____?

J: No, but he's got mine. He'll call me, ³_____?

L: Yes – I suppose he wants his cash. Don't lose it, ⁴_____?

J: What cash?

L: For the tickets. You haven't paid him yet, ⁵_____?

J: Yes, I have – I transferred the money to his account online.

L: Did you? Oh, hey, that's him over there, ⁶_____?

J: Is it? How do you know?

L: He's holding up a piece of paper with your name on it.

д)

4 2.13 Read the **SPEAKING FOCUS** and complete the conversation with one word in each gap. Then listen again and check.

Zoe: I can't believe we've both been accepted into the same university!

Amy: Isn't it great? I'm so excited! And we'll be living together.

Zoe: I know. I can't wait!**Amy:** What do you think ¹ living in halls of _____ residence? To be honest, I'm not sure.

Zoe: No, me neither. Do you know Jay?

Amy: Yep, why?

Zoe: Well, his brother studies there and he says the halls are really old and noisy. Maybe we ought to just look for a place of our own.

Amy: You're ² _____ right.

Zoe: The question is do we want to share with other people. It would probably be cheaper.

Amy: Well yeah, but ³ _____ it be better to get our own place? Obviously, it depends how much it costs, but if we could find the right flat at the right price, I think I'd prefer not to share.

Zoe: I know what you mean, but I'm not ⁴ _____ we'll be able to afford it. Why don't we ⁵ _____ halfway and look for shared accommodation, but in a place where we could have our own rooms?

Amy: I suppose that could ⁶ _____. That way we might even be able to afford something near the university. Given the choice, I'd ⁷ _____ be within walking or cycling distance, and you?

Zoe: Totally. I don't even mind if it's a small room, as long as it's close to the campus.

е)

6 1.19 Listen to a teenager answering a question. Which of these questions has she been asked?

- 1 Which school subject do you feel is the most useful and why?
- 2 Is it important for you to learn to drive? Why?/ Why not?
- 3 In your opinion, what qualities should a good teacher or instructor have?
- 4 Given the choice, which new subjects or skills would you like to learn and why?

7 1.19 Listen again. Which phrases do you hear?

Personally, I think ...	I intend to ...
In my opinion ...	For this reason, I feel ...
Actually ...	That's why I think ...
To be honest ...	

8 **SPEAKING** Ask and answer the questions in Exercise 6. Use the phrases in Exercise 7 to help you.

5. Відеоматеріали (відеозапис).

а)

ROLE-PLAY 17 **Making and justifying choices**

17 Watch the video and practise. Then role-play your dialogue.

б)

ROLE-PLAY 23 24 **Solving problems**

23 24 Watch the video and practise. Then role-play your dialogue.

в)

7 Practise the dialogue and act it out.

ROLE-PLAY 13 **Organising a place to live**

13 Watch the video and practise. Then role-play your dialogue.

Продовження додатка Г

г)

Communication videos

<https://www.youtube.com/watch?v=ak8Zia2lowM>

д)

Vlogs

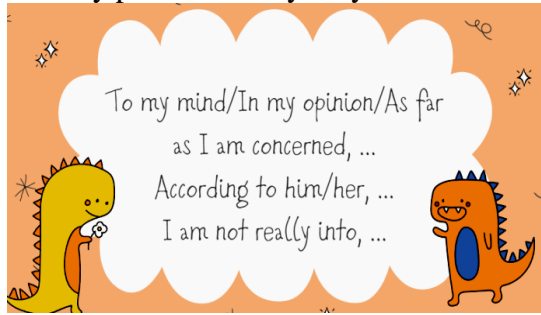
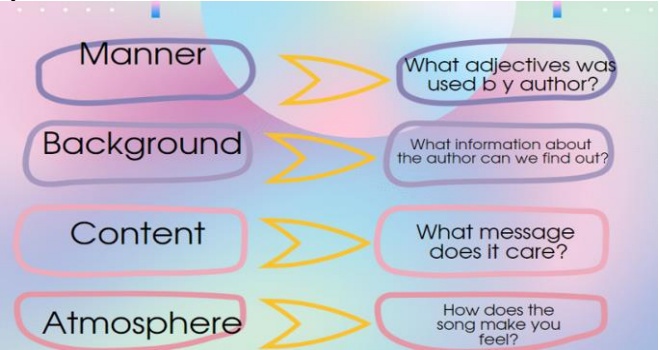

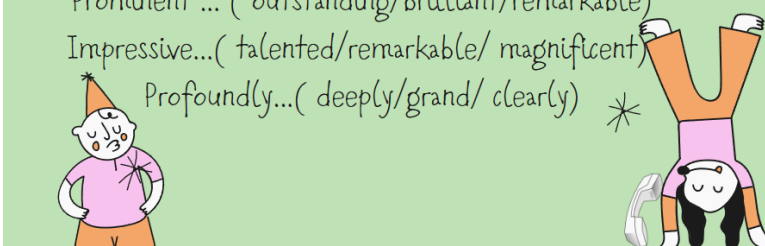
https://www.youtube.com/watch?v=pg4v0z0xoCQ&feature=emb_logo

Додаток Д

Вправи / завдання для формування компетентності у діалогічному мовленні, з використанням аудіо- та відеоматеріалу

Етап	Вправи із залученням відеоматеріалу	Вправи із залученням аудіозапису
Підготовчий (нульовий) етап (оволодіння реплікуванням).		
<p>Навчання реплікування для учнів 11 класу проходить завдяки виконанню репродуктивних вправ на підстановку, трансформацію, відповіді на запитання.</p> <p>Режим роботи: обов'язкова участь учителя, який спілкується з класом. Запропонований варіант: «Учитель – учень₁ – учень₂»</p>	<p>1. While watching the video, you will hear several statements about viewing photos and video footage about nature - our home.</p> <p>Your task will be to agree with the statement using the appropriate expression. Your friend/classmate should turn your expression into indirect speech.</p> <p><i>(a)Speaker: Wildlife programs can cause viewers to experience positive emotions. Pupil 1: I (completely/absolutely/fully) agree that ... Pupil 2: She/he completely agreed that...</i></p> <p><i>(b)Speaker: Emotions are the foundations of a powerful form of real human happiness. Pupil 1: I (completely/absolutely/fully) agree that ... Pupil 2: She/he completely agreed that...</i></p> <p><i>(c)Speaker: Real happiness is a deeper form of happiness that can positively affect our health and well-being so by simply watching incredible footage of our natural world. Pupil 1: I (completely/absolutely/fully) agree that ... Pupil 2: She/he completely agreed that...</i></p> <p><i>(d) Speaker: Emotions helping you to be more connected with this amazing place we call home. Pupil 1: I (completely/absolutely/fully) agree that ... Pupil 2: She/he completely agreed that...</i></p>	<p>1. After listening to the song, you will hear several statements about the impact of human on nature. Your task will be to agree with the statement using the appropriate expression and your friend/classmate to disagree.</p> <p><i>(a)Speaker: We've turned kingdoms to dust. Pupil 1: I (completely/absolutely/fully) agree that ... Pupil 2: I (completely/absolutely/fully) disagree that...</i></p> <p><i>(b)Speaker: Have we lost animal's trust. Pupil 1: I (completely/absolutely/fully) agree that ... Pupil 2: I (completely/absolutely/fully) disagree that...</i></p> <p><i>(c)Speaker: We're ravaging the seas. Pupil 1: I (completely/absolutely/fully) agree that ... Pupil 2: I (completely/absolutely/fully) disagree that...</i></p> <p><i>(d) Speaker: Forests was burnt despite our please. Pupil 1: I (completely/absolutely/fully) agree that ... Pupil 2: I (completely/absolutely/fully) disagree that...</i></p>

1	2	3
Перший етап (оволодіння діалогічними єдностями).		
<p>Участь вчителя обов'язкова - він повідомляє комунікативну ситуацію та розподіляє (роз'яснює) ролі учнів. Останні ж, працюють в парах. Обов'язковим є вживання учнем (кожним учасником розмови) як репліки-реакції так і ініціативної репліки.</p>	<p>2. Imagine that you are a famous person (an expert in the study of ecology) and you have been invited to an interview. You must answer the questions. Be sure to ask the interlocutor's opinion / whether the interlocutor understood the answer</p> <p><i>Interviewer:</i> What is happiness? <i>Guest:</i> ...</p> <p><i>Interviewer:</i> What have hundreds of studies proved? <i>Guest:</i> ...</p> <p><i>Interviewer:</i> What has the study of human happiness revealed? <i>Guest:</i> ...</p>	<p>2. Imagine that you are on an intellectual program with ecologists and naturalists, what questions do such answers indicate? You have to guess what the questions were. Be sure to find this moment in the song.</p> <p><i>Interviewer:</i> ...? <i>Guest:</i> We've turned kingdoms to dust.</p> <p><i>Interviewer:</i> ...? <i>Guest:</i> Have we lost their trust.</p> <p><i>Interviewer:</i> ...? <i>Guest:</i> We're ravaging the seas.</p>
Другий етап (оволодіння мінідіалогом).		
<p>Для практикування в об'єднанні діалогічних єдностей у мінідіалогі старшокласники будуть продукувати розмову, яка складається з декількох реплік, взаємопов'язаних за змістом та складають відносно завершений об'єм розмови, використовуючи при цьому опори.</p>	<p>3. Watch the video one more time. Your task is to exchange ideas with your friend/classmate on the topic «Nature makes us happy». Use confirmation from the text with supporting phrases.</p> <p>Auxiliary phrases and synonyms:</p> 	<p>3. After listening to the song once more, discuss it with your neighbor in mini-dialogues using these questions.</p>

1	2	3
	<p>List of the synonyms:</p> <p>Prominent ... (outstanding/brilliant/remarkable) Impressive...(talented/remarkable/ magnificent) Profoundly...(deeply/grand/ clearly) *</p> 	
Третій етап (ведення діалогу).		
<p>Передбачається, що одинадцятикласники створять діалог-обмін враженнями/думками або ж діалог-обговорення, дискусію, який включатиме два-три мікродіалоги.</p>	<p>4. Your task is to watch the video again. Imagine that you and your friend (classmate) visited a film festival of short videos on the topic of nature/ecology. You have to work in pairs.</p> <p><i>Task for group: Make a dialog with your partner in which you discuss the impact of nature on our emotions in general. Including the following points:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>The message of this video</i> - <i>Your personal feelings while watching it</i> - <i>Highlighting the major points</i> - <i>The results of the study itself</i> 	<p>4. Your task is to listen to the song again. Imagine that you and your friend (classmate) attended a concert of artists on the theme of the Song of the Environment/ Earth. You have to work in pairs.</p> <p><i>Task for group: Make a dialog with your partner in which you discuss the impact of humanity on nature. Including the following points:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>The message of this song</i> - <i>Your personal feelings while listening to it</i> - <i>Highlighting the major points</i>

Джерело: розроблено автором

Додаток Е

Текст пісні Майкла Джексона Earth Song.

<https://music.youtube.com/watch?v=gbAd62jzrNI>

What about sunrise	(What about us)
What about rain	What about nature's worth
What about all the things	It's our planet's womb (What about us)
That you said we were to gain...	What about animals (What about it)
What about killing fields	We've turned kingdoms to dust
Is there a time	(What about us)
What about all the things	What about elephants (What about us)
That you said was yours and mine...	Have we lost their trust
Did you ever stop to notice	(What about us)
All the blood we've shed before	What about crying whales
Did you ever stop to notice	(What about us)
The crying Earth, the weeping shores?	We're ravaging the seas
What have we done to the world	(What about us)
Look what we've done	What about forest trails
What about all the peace	Burnt despite our please
That you pledge your only son...	(What about us)
What about flowering fields	What about the holy land
Is there a time	(What about it)
What about all the dreams	Torn apart by creed (What about us)
That you said was yours and mine...	What about the common man
Did you ever stop to notice	(What about us)
All the children dead from war	Can't we set him free (What about us)
Did you ever stop to notice	What about children dying
The crying Earth the weeping shores?	(What about us)
I used to dream	Can't you hear them cry
I used to glance beyond the stars	(What about us)
Now I don't know where we are	Where did we go wrong
Although I know we've drifted far	Someone tell me why (What about us)
Hey, what about yesterday	What about babies (What about it)
(What about us)	What about the days (What about us)
What about the seas (What about us)	What about all their joy
The heavens are falling down	(What about us)
(What about us)	What about the man (What about us)
I can't even breathe (What about us)	What about the crying man
What about the bleeding Earth	(What about us)
(What about us)	What about Abraham (What was us)
Can't we feel its wounds	What about death again
	Do we give a damn